

Meddelande om hormonstörande ämnen

2018/19:FPM14

Miljö- och energidepartementet

2018-11-29

Dokumentbeteckning

KOM(2018) 734

Mot en heltäckande EU-ram för hormonstörande ämnen

Sammanfattning

Europeiska kommissionen presenterade den 7 november 2018 ett meddelande om ett ramverk för hormonstörande ämnen. Meddelandet innehåller ett antal åtaganden om att minimera den totala exponeringen för hormonstörande ämnen, påskynda utvecklingen av en grundlig forskningsbas för ett effektivt och framåtsyftande beslutsfattande samt främja en aktiv dialog mellan berörda aktörer. Regeringen anser att det är angeläget att en översyn görs av relevanta rättsakter i syfte att minimera exponeringen av människa och miljö för hormonstörande ämnen. En samordnad översyn av de rättsakterna inom ramen för Refit-programmet bör dock leda fram till förslag i sak och inte leda till ytterligare försening i att stärka skyddsnivån, varför det bör tas fram en tidplan för utvärderingen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I december 1999 presenterade kommissionen ett meddelande om en strategi för hormonstörande ämnen (COM(1999) 706). Strategin omfattade forskning, internationellt samarbete, kommunikation till allmänheten samt policyåtgärder. Kommissionen följde upp genomförandet av strategin via regelbundna rapporter, den fjärde och sista i augusti 2011 (SEC(2011) 1001).

Europaparlamentet och rådet beslutade i november 2013 (1386/2013/EU) om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020 – Att leva gott inom planetens gränser. För att skydda unionens medborgare mot miljöbelastningar och risker för hälsa och välbefinnande ska programmet bl.a. säkerställa att *”kemikaliers kombinationseffekter och oro som rör hormonstörande ämnen åtgärdas effektivt i all relevant unionslagstiftning.”* (art 54 d). Vidare angavs att det senast 2018 skulle tas fram en *”EU-strategi för en giftfri miljö... som bygger på övergripande åtgärder som ska vidtas senast 2015 för att garantera...minimering av exponeringen för hormonstörande ämnen”*..(art 54 iv).

Rådet antog i december 2016 slutsatser om Skydd av människors hälsa och miljön genom god kemikaliehantering (15376/16). I slutsatserna erinrar rådet om åtagandena enligt sjunde miljöhandlingsprogrammet och uppmanar kommissionen att påskynda genomförandet. Kommissionen uppmanas också att i sin utvärdering av Reachförordningen, och i den parallella kontrollen av ändamålsenligheten i hela kemikalielagstiftningen, ägna särskild uppmärksamhet bland annat åt. kemikalierregelverkets ändamålsenlighet när det gäller minimering av exponeringen för hormonstörande ämnen.

1.2 Förslaget innehåll

EU-kommissionens meddelande adresserar uppmaningar från Europaparlamentet och rådet, följer upp det sjunde miljöhandlingsprogrammet samt inramas av internationella åtaganden kring farliga kemikalier. Meddelandet innehåller ett antal åtaganden om att minimera den totala exponeringen för hormonstörande ämnen, påskynda utvecklingen av en grundlig forskningsbas för ett effektivt och framåtsyftande beslutsfattande samt främja en aktiv dialog mellan berörda aktörer.

Kommissionen kommer att inleda en översyn inom ramen för Refit-programmet för att, på ett övergripande plan, utvärdera huruvida relevant EU-lagstiftning om hormonstörande ämnen levererar på sitt överordnande syfte att skydda människa och miljö genom att minimera exponering för sådana ämnen. Utvärderingen kommer att ha ett särskilt fokus på lagstiftning som inte har specifika regler om hormonstörande ämnen, såsom den för leksaker, kosmetiska produkter och material i kontakt med livsmedel.

I det nya ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa, kommer kommissionen att fortsätta att säkerställa det nödvändiga stödet till forskning om hur medborgare och miljö kan skyddas från exponering för skadliga kemikalier, inklusive hormonstörande ämnen. Särskild uppmärksamhet kommer att riktas mot områden där det finns luckor i kunskapen och där ytterligare vetenskapliga bevis bäst kan stödja en förbättrad policy.

Kommissionen kommer årligen att organisera ett forum för hormonstörande ämnen., för utbyte av information mellan berörda aktörer.

Kommissionen kommer att utöka sitt stöd till relevanta internationella organisationer, framför allt till OECD för att utveckla internationellt erkända testmetoder.

Kommissionen kommer att undersöka möjligheterna till att utveckla ett förslag till kriterier för klassificering av hormonstörande effekter inom ramen för det globala systemet för klassificering och märkning (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals, GHS).

I syfte att förse medborgarna med tydlig, omfattande och pålitlig information, avser kommissionen att lansera en ”one-stop shop” webportal för hormonstörande ämnen. Portalen kommer att innehålla sammanställd information från kommissionens och dess myndigheters olika websidor.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Ej tillämpligt. Meddelandet avser ett ramverk för hormonstörande ämnen som adresserar en kommande översyn av relevant EU-lagstiftning inom ramen för Refit-programmet. Först när utvärderingen gjorts och eventuella åtgärdsförslag finns kommer effekter på gällande svenska regler kunna bedömas. De rättsakter som främst kommer att vara i fokus för översynen inom Refit-programmet är harmoniserande.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har inte några budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Det är angeläget att en översyn görs av relevanta rättsakter i syfte att minimera exponeringen av människa och miljö för hormonstörande ämnen. Det går svårt att minimera exponeringen utan att de relevanta rättsakterna utvecklas genom specifika bestämmelser om identifiering och hantering av sådana ämnen. En samordnad översyn av de rättsakterna inom ramen för Refit-programmet bör dock leda fram till förslag i sak och inte leda till ytterligare försening i att stärka skyddsnivån. Det bör därför tas fram en tidplan för utvärderingen.

Regeringen välkomnar vidare att kommissionen bekräftar att den även fortsatt kommer att stödja forskning och innovation på området, liksom utveckling av testmetoder.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

2018/19:FPM14

Inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Eftersom meddelandet inte innehåller några konkreta förslag till ändringar i rättsakter är det inte aktuellt att remittera.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt. Meddelandet innehåller inga konkreta förslag med rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej tillämpligt. Meddelandet innehåller inga konkreta lagförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

[Meddelandet har presenterats i rådsarbetsgruppen för miljö den 29 november 2018].

4.2 Fackuttryck/termer

Hormonstörande ämnen —sådana ämnen som är främmande för kroppen och kan störa kroppens eget hormonsystem. Ämnena kan exempelvis bidra till utveckling av cancer eller påverka ämnesomsättningen och förmågan att få barn. (källa: Kemikalieinspektionen).

Refitprogrammet — ingår i kommissionens arbete för bättre lagstiftning. Målet är att EU:s lagar ska ge de avsedda fördelarna för allmänheten, näringslivet och samhället, samtidigt som man minskar byråkratin och sänker kostnaderna för att följa reglerna. EU-lagstiftningen ska också bli enklare och tydligare (källa: EU-kommissionen). En Refit-översyn är kommissionens vanliga sätt att se över lagstiftningens ändamålsenlighet, inklusive men inte uteslutande om det går att förenkla lagstiftningen.